

bok recensioner

Hjälpmedel vid missbruks- behandling

JOYSE & JAMES DITZLER

**"Om du verkligen älskade mig...".
Hur man överlever missbrukspro-
blem i familjen**

Proprius 1993.

Stöd och hjälp till anhöriga och barn till missbrukare har varit grovt försummat under många år i Sverige. Först nu börjar behoven uppmärksammas och i Alkoholkommissionens huvudbetänkande har detta område fått stor uppmärksamhet. Temat för den aktuella boken är därför mycket angeläget.

Författarna till boken *"Om du verkligen älskade mig..."* är ett äkta par, psykolog och sjuksköterska, som arbetat med missbruksproblem sedan 1975 och som nu driver ett behandlingshem, Farm Place, enligt Hazeldenmodellen, dvs missbruket ses som en sjukdom hos hela familjen och familjehabilitering utgår från AA:s 12-stegsprogram.

Författarparet har tidigare publicerat en bok riktad till missbrukaren med titeln *Gör dig fri från spriten*. - Hur man blir och förblir fri från missbruket. Vad alkoholism är. Vad familjer och vänner kan göra. När, var och hur man söker hjälp. Denna översattes till svenska 1991.

Den aktuella boken är framför allt riktad till familjen. Bokens budskap är rakt och enkelt. Det går att göra något åt missbruket.

I de 4 första kapitlen påvisas att föränd-

ring är möjlig. I första kapitlet betonas att man måste börja ta hand om sig själv som anhörig till missbrukare. Begreppet "tuff kärlek" och dess betydelse för förändring beskrivs i det följande kapitlet. I tredje kapitlet tas anhörigas symtom upp. Det betonas att det är viktigt att taga emot hjälp som anhörig, även om missbrukaren ännu inte har börjat behandling. I fjärde kapitlet sätts missbruket in i ett större sammanhang. mat-, anorexi-, spel- och sexmissbruk jämförs med alkoholmissbruk och likheterna i mekanismerna och tillfrisknandet beskrivs. Jämförelserna är något ovana för svenska förhållanden, men upplevs som konstruktiva. Spelmissbruk t ex kommer sannolikt att öka kraftigt i Sverige de närmaste åren och har ännu inte uppmärksamats på ett rimligt sätt.

I de följande kapitlen beskrivs förändringsprocessen i alkoholistfamiljerna mera i detalj. Det psykologiska beroendet till missbrukaren från den anhöriges sida samt hur man bryter detta beroende tas upp i kapitlet "Stå vid din mans sida". Barnens situation beskrivs i kapitlet "Snälla pappa, bli inte full i jul". Svårigheten att uttrycka känslor och de problem detta medför analyseras i kapitlet "Jag vill göra det på mitt sätt". Betydelsen av att man erkänner problemet och accepterar behovet av stöd under familjens förändringsprocess är ytterligare två viktiga teman.

I de avslutande kapitlen analyseras symtomen hos missbrukaren och vad de anhöriga kan göra för att förändra dem. Den anhörigas ansvar för barnen diskuteras, liksom hur man kan ingripa på ett bättre sätt genom att t ex ställa krav. I avslutningskapitlet "En dag i taget" diskuteras tidsdimensionen i förändringsprocessen.

Språket är rakt och enkelt. Boken får betecknas som en upplysnings- och motivationsbok, där man försöker lyfta skulden och skammen från den anhörige, så att hon/han kan göra någonting åt sin egen situation.

Anhörigas och barns situation i missbruksfamiljer har först de senaste åren på allvar börjat uppmärksammas i Sverige. Vi vet att anhörigas sätt att hantera missbrukssituationen i familjen är av stor betydelse för barnets hälsa. Minst skada sker om den anhörige har förmåga att tala om missbruket och inte förneka det. Boken fyller på detta sätt en viktig funktion. Budskapet, att det går att göra någonting åt situationen och att den anhörige måste börja

med sig själv, är giltigt för all missbruksbehandling både enligt 12-stegsprogrammet och enligt andra typer av behandling.

Boken kan rekommenderas till vuxna anhöriga och barn till missbrukare som en del i ett självhjälpprogram eller som inledning till kontakt med vården eller frivilligorganisationerna. Den ideologiska överbyggnaden, 12-stegsprogrammet, är inte påträngande, utan boken kan användas som hjälpmedel i alla former av missbruksbehandling.

Mats Berglund

Ulla Zetterlind

Bra handbok om sociallagar

Individ- och familjeomsorg

Familjerätten i socialtjänsten

I handboksserien Sociallagarna som f n håller på att revideras har under efter sommaren kommit ut två nya delar: Individ- och familjeomsorg och Familjerätten i socialtjänsten.

Huvudsyftet med böckerna har varit att samla aktuell lagstiftning under respektive område. I Individ- och familjeomsorg behandlas socialtjänstens organisation, sekretessfrågor, bistånd, barn- och familjeomsorg, vård av missbrukare, familjehem för vård och boende, insatser för flyktingar, allmänna bidrag och försäkringar samt arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Familjerätten i socialtjänsten behandlar faderskap, underhåll, adoption, vårdnad och umgänge, förmyndare, god man, namn, bidragsförskott och sekretessfrågor. I inledningen ges en sammanfattning av föräldrabalken.

Båda böckerna innehåller aktuella lagtexter med hänvisningar till andra författningar, Socialstyrelsens och andra allmänna råd, JO-uttalanden och relevanta rättsfall.

Båda böckerna är mycket överskådligt uppställda och lätta att hitta i. Böckerna borde vara till mycket stor hjälp för personer som arbetar inom socialtjänst och annan social verksamhet.

Gunnel Pehrsson